

Krizi pocítí lidé v exekuci

Firmy se při potížích zbaví předlužených lidí jako prvních, domnívá se ekonom Filip Pertold

Kristína Paulenková
redaktorka MF DNES

PRAHA Mzdy v metropoli ještě porostou, ale těm německým se jen tak nevyrovnej. A pokud Česko nezmění vzdělávací systém, tak se to možná nestane nikdy. „Aby se ekonomika prosadila, školství musí generovat lídry,“ říká v rozhovoru ekonom Filip Pertold.

Letos rostly platy rychle, v Praze se vyhoupla průměrná mzda přes 39 tisíc korun, co všechno na to mělo vliv?

Je to efekt nabídky a poptávky, firmy mají evidentně nedostatek zaměstnanců. Nesmíme zapomínat na to, že na trh práce vstupují populačně slabé ročníky. Navíc odchází do penze relativně silné ročníky. To má vliv na růst mezd. A Česko má nižší podíl mezd na HDP než Německo, takže nevidím důvod, proč by mzdy nemohly ještě povyrůst. Ale je jasné, že tam je nějaký strop, na který asi brzy narazíme.

Praha je jeden z nejbohatších regionů v Evropě, proč se mzdy nevyrovnej těm na Západě?

Protože průměrná produktivita práce je nižší než na Západě a zároveň zisky firem o něco vyšší. Produktivita ale neznamená to, kolik složíme kostiček u pásu a kolik strávíme hodin v práci. Produktivita práce se měří podle tržeb - tedy za kolik jsme schopni prodat svůj produkt. A české podniky obvykle vyrábějí levnější produkty než třeba v Německu. Dále do toho zasahuje fakt, že například Škoda Auto se svým produktem sice vyrovná mateřskému podniku v Německu a prodává ho i za podobné ceny. Avšak v Česku je nižší cenová hladina a alternativa dělníků, kteří tam pracují, je jít do málo produktivního českého podniku, kde jim nejsou schopni zaplatit tak dobře. Toho Škoda využije, protože ví, že jinam nepůjdou.

Když mluvíte o nižší cenové hladině, v menších městech nebo na venkově je levnější, ale ceny v Praze se zdají skoro srovnatelné se Západem, nebo ne?

Jak co. Bydlení začíná být v Praze problém a dopadá to asymetricky na lidi, kteří v metropoli nevládní nemovitost a přicházejí sem zvenku. Na ně dopadá vysoká cena bydlení a musejí si najít lépe placenou práci, aby se jim to vyplatilo. Pořád si ale myslím, že cenová hladina je i v Praze nižší než ve velkých městech na Západě. Například služby jsou výrazně levnější.

Ti, kteří do Prahy přicházejí třeba za prací, chtějí, aby se stavělo a ceny bydlení poklesly. Ti, kteří už nemovitost vlastní, ať už ji zdědili, nebo zakoupili, logicky nechtějí, aby se jim stavělo před domem.

Čím vyšší je dražší byt či dom, o to větší příjem z této nemo-

Profil
Filip Pertold

- Působí jako vědecký pracovník ve think-tanku IDEA při ekonomickém institutu CERGE-EI.
- Specializuje se na ekonomii trhu práce a vzdělání a analýzy dopadů hospodářské a sociální politiky.
- V minulosti působil na Kalifornské univerzitě v Berkeley, Aarhuské univerzitě v Dánsku, Illinoiské univerzitě v Chicagu a jako externí spolupracovník Světové banky.
- V roce 2013 získal za své projekty ocenění Neuron Impulse Prize.

Zanedbáváme výchovu lídrů Podle ekonomu Filipa Pertolda české školství učí spíše to, jak dělat věci levněji a rychleji a poslouchat nadřazené. Aby se vzdělávání změnilo, musí se v první řadě zreformovat pedagogické fakulty. Foto: Michal Růžička, MAFRA

vitosti vám utíká. Ale je pravda, že místní na té situaci vydělávají víc. Například v Americe dělali výzkum a zjistili, že tam, kde jsou pozitivní šoky do produktivity, tedy že se právě zvedají výdělky a tak dále, to vykompenzují ceny nemovitostí, které rostou. Takže jsou na tom lépe ti, kteří nemovitost vlastní. A když je stát navíc neschopný stavět a administrativně kolem toho je přehnaná, tak jsou na tom hůř ti, kteří se do města stěhují. To je fakt.

Mluví se o výstavbě, ale nikdo nemluví třeba o regulaci cen nájmu. Myslíte si, že tohle je cesta? Víme z devadesátých let, že regulace byla poměrně silná, a jakmile došlo k deregulaci, tak v Praze komerční, neregulované nájemní klesaly, protože byla větší konkurence na trhu. Regulace vždycky zase postihne ty lidi, kteří přicházejí z venku do města a na regulované byty nedosáhnou. Já jsem žil v Dánsku, kde nájemné regulované je, a tam fungoval duální trh. Jeden s regulovanými činžemi, na které dosáhli ti, kteří měli známé nebo tam žili dlouho, a my, kteří jsme přišli zvenku, jsme bydleli na deregulovaném trhu a platili výrazně víc. Takže regulaci jsem dost skeptický. Jiná cesta než výstavba asi nebude, Praha je atraktivní město a je tu po bydlení a poptávka.

Když se vrátím k produktivitě práce, není to chyba školství, že lidé tady nedokážou vymyslet v uvozovkách víc než montovny?

Školství je určitě problém, na druhou stranu na něj nemůžeme házet úplně všechno. Školství nás ohrožuje v dlouhodobém horizontu. Ale v devadesátých letech, kdy se zde vytvářel nový model ekonomiky, nebylo snadné dosáhnout na nové trhy jinak než se stát dodavatelem někomu. Prodávát finální produkt na novém trhu, kde nemáte kontakty a neznáte tam byznys, je těžké a vybudovat obchodní vztahy je dlouhodobá věc.

Jak tedy dostat na trhy finální produkty?

Musíte přijít s něčím novým, co zákazníci chtějí, a vymyslet, jak jim to prodat. Potřebujete tým lidí, který vymyslí něco zajímavého, ať už je to technický produkt, nebo služba, ale potřebujete i dobrého obchodníka. Na tom musejí společně pracovat lidé z marketingu, technologií, lidé z IT i ze společenských věd, protože ti vědí, jak sestavit tým nebo oslovit zákazníky. Aby se ekonomika prosadila, školství musí generovat lídry. A to je velmi bolestný proces. Naše školství vede spíše k tomu, abychom dělali věci levněji a rychleji a nějakým způsobem jed-

noduše přetvořili už existující věci a abychom poslouchali nadřazené, a to nestačí.

Jak to změnit?

Musíme zreformovat pedagogické fakulty, aby z nich vycházeli učitelé, kteří vědí, jak v dětech probudit kreativitu, sebevědomí a schopnost komunikace a spolupráce. Měli by to v dětech odmala pěstovat. A také do učitelských profesí musí vstupovat lidé s praxí v jiných zaměstnáních.

Tak není ale problémem i to, že pro učitele často tato kariéra není první volbou?

My jsme až do konce devadesátých let brali obecně na vysoké školy málo studentů. Takže i když tam teoreticky šli ti horší než třeba na práva, tak to pořád byli vlastně kvalitní lidé. Ale pak se zvýšil počet vysokých škol a zároveň přišly početně slabší ročníky a na pedagogické fakulty jdou teď skutečně ti horší studenti. A toto ještě můžeme na kvalitě školství v budoucnu pocítit.

Avšak jen ve studentech to nebude...

Když se podíváte na vědeckou činnost našich pedagogických fakult, jsou tam výjimky, ale ten průměr není dobrý. A věda vyžaduje právě onu kreativitu, schopnost prosadit

se, mít vlastní názor, umět ho prezentovat. To jsou všechno dovednosti, které potřebuje celý segment školství a budoucí učitelé by k tomu na fakultách měli věst. Mladí učitelé také neprocházejí skoro žádným mentoringem při přechodu z fakult do praxe a nedostávají dlouhodobě žádnou zpětnou vazbu. A pokud tohle nezměníme, tak nikdy na úrovni Dánska nebo jiné bohaté země nebudeme, protože děti se to samy nenaučí.

Pojďme k jinému tématu, před začátkem nového roku se pořád mluví o tom, zda přijde, nebo nepřijde krize. Jaký máte na to názor vy?

Problém s nástupem krize je ten, že jej spouští často nějaká náhodná událost. A s prodlužující se konjunkturou se zvyšuje riziko, že nějaká přijde. To není žádná věda, tohle mohu říct, i když nejsem makroekonomický analytik. Zpomalení růstu přijde, protože rok 2017 byl výjimečný a ekonomika v roce 2018 bude zřejmě růst pomaleji a v roce 2019 také. Ale kdy přijde recese, to vám neřeknu. Tu může způsobit třeba to, jaká bude dohoda o brexitu, nicméně to zatím neví nikdo, ani premiérka Theresa Mayová.

Tak pokud by přišla nějaká krize, na koho nejvíc dopadne?

Například na lidi v exekuci. Na firmy je hozená administrativa spojená se srážkami a s výpočtem čisté mzdy, která jim může přijít na konto a vlastníci firm nechtějí zaměstnance, kvůli kterým se musí najímat další administrativní pracovník. Až se cyklus obrátí a bude víc nezaměstnaných, první, koho se budou firmy zbavovat, jsou lidé v exekuci, nebo je nebudou najímat.

Myslíte, že oni budou první na řadě, koho budou firmy propouštět?

Bud budou první na řadě, nebo nebudou schopni najít si práci. Z pohledu trhu práce je zjevné, že by legislativa v souvislosti s exekucemi a insolvenční měla být natolik pružná, že by měla takového člověka co nejrychleji vrátit do produktivní činnosti. Jenže ona ho nechává na pomezí šedé ekonomiky. Když tito lidé totiž vydělají další korunu navíc, tak v tom exekučním režimu mu ji stejně vezmou, takže lidé v exekuci zřejmě částečně dělají náčerno. Má to špatný vliv na jejich kariéru a kromě bočních efektů sociálního a ekonomického vyloučení tím hlavně přicházejí o daňové příjmy. Přesné propočty neznáme, ale náklady státu mohou jít do desítek miliard. A zatím se tento problém plně neprojeví díky tomu, že jsme v dobré fázi ekonomiky.

Na Silvestra do divadla i na koncert

PRAHA I poslední den v roce se pro návštěvníky otevírá mnoho pražských divadel. Nabízejí větší zábavnější kusy a mnohde se hraje spíše odpoledne než večer, jinde zase připravují hned několik představení za den.

Na programu jsou též speciální silvestrovské zábavy, které zahrnují i občerstvení, nebo koncerty. Velká část silvestrovských divadelních představení je ale už vyprodaná.

Hned z několika představení mo-

hou dnes vybírat diváci, kteří si zvolí některou ze scén Městských divadel pražských. Od 15.00 a od 19.00 hraje Divadlo ABC Příběh retrofila, hudební komedii s písničkami z 60. let o výletech do časů, kdy klukům rostly dlouhé vlasy a láska nebyla sprostým slovem.

Divadlo Komédie uvede od 17.00 taneční inscenaci Lenky Vágnerové Gossip o pomluvách, fámách či dezinformacích, kterou charakterizuje slogan Drb je rychlejší než světlo.

Divadlo Rokoko pak nachystalo dvě uvedení bláznivé francouzské komedie Premiéra mládí o tom, jak se dvě stárnoucí dámy vzbouří proti konvencím a chtějí si na „stará kolena“ ještě užít nějakou legraci. Vstupenky lze ještě sehnat na několik černodivadelních představení na scéně Ta Fantastika, Divadlo Metro a Divadlo Image.

Silvestr v Praze nabízí také koncerty vážné hudby, třeba v bazilice sv. Jiří, v kostele sv. Jiljí, v kostele

Nejsvětějšího Salvátora, v Klementinu či v Obecním domě. V kině Lucerna bude přímý přenos galakoncertu Berlínské filharmonie a Stavovské divadlo uvede galavečer s áriemi z Mozartových oper.

Oslavit poslední den v roce je možné také s kapelou Dan Reed Network v Paláci Akropolis nebo s formací ABBA.CZ v Divadle Hybernia. V Jazz Docku se bude až do rána hrát jazz, soul, pop i funk, v Reduté zazní to nejlepší z jazzu. (ČTK)

Za poslechu hudby Na oslavu konce roku zvou i jazzmeni přímo do Reduty. Ilustrační foto: archiv MAFRA